

Anti-pestprotocol

3-12-2018

1. Waarom een pestprotocol?

De Ladder wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Om kinderen te leren welk gedrag gewenst is, wordt gebruik gemaakt van de Kanjertraining.

De afspraken die De Ladder hanteert, zijn de Kanjerafspraken:

- *We vertrouwen elkaar*
- *We helpen elkaar*
- *Niemand speelt de baas*
- *Niemand lacht uit*
- *Niemand doet zielig*

Uit deze afspraken blijkt dat kinderen met respect met elkaar dienen om te gaan. Dat dit niet als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we het de kinderen moeten leren en daar dus energie in willen steken. Daarom werken we met de Kanjertraining aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen, om zo de sfeer in de groep goed te houden of te verbeteren. We leren zo onze leerlingen om verdraagzaam te zijn.

Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. Om te voorkomen dat een kind in de knoop komt met zichzelf en zijn schoolomgeving, nemen wij elk signaal op het gebied van pesten serieus. Alle partijen, waar onder leerkrachten en ouders, moeten alert zijn op het tijdig herkennen van pestgedrag. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en ouders duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen optreedt, voert de school het uitgewerkte anti-pestprotocol uit.

2. Pesten en Plagen

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan als plagen bedoeld zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen, wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen, leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Het stimuleert tevens het relativiseringsvermogen. Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter, waar door de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De Kanjertraining gaat ervan uit dat in de meeste gevallen wanneer een kind zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. Wanneer de gevolgen voor de gepeste duidelijk worden gemaakt aan de pester, zijn de meeste kinderen bereid hiermee te stoppen. En als dat niet voldoende is, dan wordt duidelijk gemaakt wat de sociale gevolgen voor de pester zelf zullen zijn. Pesten gebeurt achter de rug van degene die kan ingrijpen, zoals een vader/moeder, juf of meester. Dat betekent dat er goed moet worden samengewerkt tussen school en ouders en dat kinderen moet worden geleerd hoe zij kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen, of merken dat er in hun omgeving wordt gepest.

3. Preventieve maatregelen

Het streven van De Ladder is om pesten voor te blijven. Wat betreft preventieve maatregelen maken wij op De Ladder gebruik van de volgende middelen die hieronder kort worden toegelicht:

1. Invullen van vragenlijsten Kanvas
2. Lessen uit de Kanjertraining
3. Maatjes systeem
4. Stappenplan anti-pest poster
5. Interne vertrouwenspersonen

Kanvas

De Ladder laat leerlingen vanaf groep vijf, twee keer per jaar de leerlingenvragenlijst invullen van het Kanjer volg- en adviessysteem (KANVAS). Op deze manier brengt de school stelselmatig in kaart of kinderen zich gepest voelen, bang zijn gepest te worden en of ze zelf aangeven te pesten. De school is ook alert op hoge scores op 'ongelukkig somber', die kunnen duiden op gepest worden. Kinderen en/of ouders kunnen in gesprek met de leerkracht aangeven wanneer zij denken gepest te worden. De rol van de kanjercoördinator is: ondersteunen van processen op het gebied van oplossen van pestgedrag. Begeleiding kan geboden worden aan kinderen, ouders en leerkrachten. De kanjercoördinator kan door alle bovengenoemde betrokkenen worden aangesproken voor ondersteuning. In overleg met de leerkracht wordt een plan gemaakt en besproken met kind en ouders.

Kanjertraining

In alle groepen maken we gebruik van de sociaal-emotionele methode 'Kanjertraining'. Alle teamleden van De Ladder zijn geschoold tot gecertificeerd Kanjertrainer. Alle nieuwe leerkrachten zijn verplicht de Basistraining vanuit de Kanjertraining te volgen in het 1^e of 2^e jaar dat ze werkzaam zijn op De Ladder. De leerkracht behandelt het hele jaar door de lesstof van de Kanjertraining. Het onderling plagen en pesten wordt hier benoemd en besproken in alle groepen van de school. De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar, en is niemand zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school 'de baas/ het gezag' en de ouders zijn dat thuis.

Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt dan zal de school kiezen voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen zo veel mogelijk recht doet, en borgt gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.

De school kiest er niet voor om kinderen te beoordelen als behorend bij 'kwaad of goed'. Ieder mens maakt wel eens fouten. Kinderen zijn in emotioneel opzicht 'onder en boven de wet'. De weg van de mens en die van het kind in het bijzonder, gaat met vallen en opstaan. Kinderen hebben het recht daarin te worden begeleid en te worden opgevoed. Ouders hebben die opvoedingsplicht evenals leerkrachten.

In gesprek met kinderen (en ouders) wordt de voorwaarde gehanteerd dat binnen de kaders van de Nederlandse wetgeving veel mag zolang je rekening houdt met elkaar. Niemand hoeft zich onveilig te voelen door het gedrag van de ander. Kortom; ieder gedraagt zich, iedereen is de baas over zichzelf en houdt rekening met anderen. Dat betekent dat de eigenimpulsen worden herkend en beheerst of er wordt geleerd er mee om te gaan, zodat het niet over de grenzen van anderen heen gaat. Deze anderen zijn:

- De klasgenoten en andere leerlingen op school;
- De leerkrachten, de directie, de ouders van andere kinderen;
- De (eigen) ouders, die trots op hun kind kunnen zijn. Omdat die iemand is die is te vertrouwen, die het hele verhaal vertelt en niet toevallig het belangrijkste stukje even niet;
- Mensen die op eenzelfde manier doen, maar ook mensen die anders doen.

Met behulp van de kanjerlessen doet de school aan preventie. Kernpunten in de aanpak als het gaat om pestproblematiek voorkomen zijn:

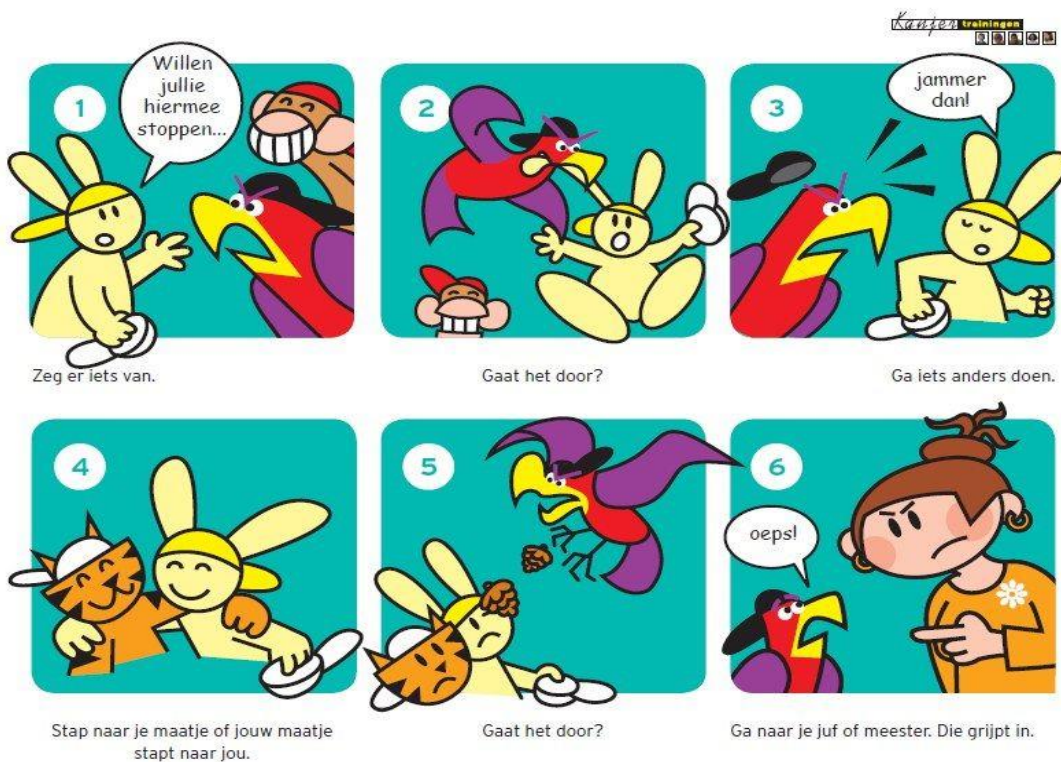
- De Kanjerafspraken.
- Denk positief over jezelf en de ander.
- Pieker niet, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders.
- Denk oplossingsgericht.
- Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt.

Maatjes systeem

Een maatje is een medeleerling waar kinderen bij terecht kunnen als er wat aan de hand is in de klas. Het is een leerling waarbij je je vertrouwt voelt en die voor jou een 'witte pet' op heeft. Het is belangrijk dat elke leerling een maatje (het liefst meerdere) heeft. Het hoeft niet zo te zijn dat elke leerling ook een maatje is. Het is namelijk het doel dat kinderen weten dat ze bij iemand kunnen komen als er wat aan de hand is. Een maatje hoeft geen vriend te zijn, sommige kinderen kiezen er zelfs bewust voor om geen vriend te kiezen als maatje. Het is wel belangrijk om met kinderen te bespreken wat een maatje doet. In alle klassen wordt jaarlijks het maatjes systeem besproken wat een goed maatje is. Een maatje grijpt niet in door zelf de zwarte, rode of gele pet zonder de witte op te zetten. Een maatje gaat samen met de leerlingen iets anders doen als er iets gebeurt wat niet leuk is.

Stappenplan anti-pest poster

Op De Ladder is een anti-pestprotocol aanwezig op basis van de uitgangspunten van de Kanjertraining. In iedere klas is het pestprotocol zichtbaar gemaakt voor de leerlingen met de stappen zichtbaar gemaakt. Tijdens alle situaties die zich afspelen op school of in de pauze buiten worden deze stappen gebruikt.

Interne vertrouwenspersonen

De interne contactpersonen Audrey Nijman en Esther van den Top kunnen door zowel leerlingen als ouders benaderd worden omtrent problemen die niet met de eigen leerkracht van het kind besproken kunnen worden. De vertrouwenspersonen komen aan het begin van het schooljaar bij groep 1 t/m 8 om hun functie uit te leggen en de kinderen duidelijk te maken dat ze altijd kunnen komen als ze problemen hebben. Op onze school zijn dat Esther van den Top en Audrey Nijman.

4. Wat verwachten we van leerkrachten?

Ouders mogen van de leerkrachten op school voorbeeldgedrag verwachten.

Ouders/ verzorgers mogen verwachten dat de leerkrachten:

- Respectvol omgaan met uw kind en met u als ouder.
- Onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: "Een goed voorbeeld doet goed volgen."
- Twee gedragstalen weten te spreken. De ene gedragstaal sluit aan op de wereld van wantrouwen of straatcultuur* (= directief: duidelijk, helder en grens stellend), de andere gedragstaal sluit aan op de wereld van vertrouwen of van wederzijds respect (richt zich op het geven van inzicht).
- De kinderen uitnodigen om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.
- Oplossingsgericht met voorkomende problemen omgaan en aan de slag gaan. Geen voedingsbodem geven aan zeurgerichte of wraak- en haatgerichte reacties.

5. Het pestprotocol in 6 stappen

Wanneer sprake is van pestgedrag, worden de volgende stappen doorlopen:

Stap 1

De leerlingen moeten eerst proberen zelfstandig het probleem op te lossen. Hiervoor gebruiken zij de vaardigheden die ze geleerd hebben tijdens de Kanjertraining met behulp van de anti-pestposter die in alle klassen zichtbaar aanwezig is.

Stap 2

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt, legt hij/zij het probleem aan de meester of juf voor. Ook kan het probleem gesignaleerd en aangekaart worden door leerlingen die niet direct bij het pesten betrokken zijn. De leerkracht gaat met beide (of meer) leerlingen praten en probeert samen met de kinderen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken zoals opgenomen in de anti-pestposter. Kinderen die zich misdragen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en hun verlangen het goede te doen. De meeste kinderen bedoelen het goed, maar 'het kan er behoorlijk brutaal uitkomen'. Daarin wijkt een kind niet af van veel volwassenen. Als zoiets zich voordoet, dan is het goed dat het kind wordt gecorrigeerd. Bij grensoverschrijdend gedrag ontvangt deze leerling een gele kaart als waarschuwing.

Stap 3

Na een week gaat de leerkracht opnieuw met de betreffende leerlingen in gesprek om de voortgang te bespreken. Indien er geen sprake meer is van pestgedrag hoeven er geen vervolgstappen te worden gezet. De leerkracht rondt samen met de betreffende leerlingen deze periode op een positieve manier af. De leraar blijft wel alert op eventuele terugval/herhaling. Indien het probleem niet is opgelost, zie stap 4. Indien het grensoverschrijdende gedrag nogmaals voorkomt, krijgt de desbetreffende leerling een rode kaart. Bij een rode kaart

worden ouders op de hoogte gebracht door de leerkracht en volgt een gesprek met ouders, leerling(en) en leerkracht.

Stap 4

Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen consequenties en wordt een aantekening gemaakt in de dossiers van de betreffende leerlingen. Afhankelijk van leeftijd en handeling van de leerling wordt een heldere consequentie gegeven. Een straf kan bestaan uit; zinvol nablijven, binnen blijven in de pauze, uitsluiten van een leuke activiteit of een dagdeel doorbrengen in een of twee groepen hoger. Indien er sprake is van structureel grensoverschrijdend gedrag worden ouders betrokken. Tevens worden de ouders van de betreffende leerlingen hierover geïnformeerd. De ouders worden gewezen op de richtlijnen ter begeleiding van het gepeste/het pestende kind. Ook worden tijdens deze stap de Intern Begeleider en directie op de hoogte gesteld van de situatie. Als na verloop van tijd blijkt dat het pesten hardnekkig is, volgt stap 5.

Stap 5

Bij systematisch ruzie/pestgedrag van een leerling houdt de leerkracht samen met de directie een gesprek met de leerling die pest en zijn/haar ouders. Ook wordt er een soortgelijk gesprek gehouden met de leerling die gepest wordt en zijn/haar ouders. In de gesprekken worden afspraken gemaakt over de wijze van handelen (regels, straffen, hulptraject, monitoring e.d.). Er wordt tussentijds geëvalueerd met ouders en leerkracht. Van de gesprekken worden verslagen gemaakt. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met externe deskundigen.

Stap 6

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. Als de veiligheid van een van de leerlingen of medewerkers in het geding is, mag het bevoegd gezag een leerling schorsen. Er zijn twee redeneren om te schorsen:

- De leerling gedraagt zich voortdurend agressief, waardoor anderen in gevaar worden gebracht.
- Er zijn zeer ernstige conflicten tussen leerlingen waardoor de veiligheid van leerlingen in gevaar is.

De school heeft een zorgplicht en zal het uiterste doen om alle kinderen passend onderwijs en een veilige omgeving te bieden. Er moet hoor en wederhoor toegepast worden. Het schoolbestuur stelt de ouders van de leerling schriftelijk in kennis en informeert de leerplicht ambtenaar en de inspecteur van het onderwijs. Een schorsing kan plaatsvinden tussen de 1 en 5 dagen. Verwijdering kan alleen als er vervangend onderwijs is gevonden. Ouders kunnen hiertegen bezwaar maken. In dit geval moet de school binnen 4 weken schriftelijk reageren.

6. Begeleiding van de betrokken partijen in peestsituaties

Hieronder volgen algemene richtlijnen die, afhankelijk van de fase waarin het pestprobleem zich bevindt, ingezet kunnen worden om de begeleiding van alle betrokken partijen te bevorderen.

Begeleiding van een kind dat gepest wordt

- Naar het kind luisteren en zijn/haar probleem serieus nemen.
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen en doorspreken anti-pestposter.
- Samen met het kind werken aan oplossingen en het maatjes systeem bespreken.
- Gesprek met de ouders van het gepeste kind.
- Afspraken maken over aanpak met ouders en kind.
- Indien nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining.

Samenwerking ouders

De leerkrachten hebben ouders nodig om tot een goede oplossing te komen die goed is voor het kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een 'lesje gaan leren', met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.

Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem wanneer op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd. Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

- Ouders beoefenen zich in zelfbeheersing. Dat betekent dat u het recht niet heeft andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/aan te vallen. Het wordt helemaal een drama als u zich misdraagt in aanwezigheid van andere kinderen.
- Ouders spreken in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind. Dat doet de school ook over u en uw kind. Kunt u dat niet, dan houdt u uw mond. Meent u toch het recht te hebben kwaad te spreken op basis van vermeend onrecht dat u is aangedaan, dan bent u waarschijnlijk de oorzaak van alle emotionele opwindings.
- Als een ouder zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u in eerste instantie met de leerkracht van uw kind en in tweede instantie met kanjercoördinator of directie van de school. Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.
- Ouders spreken met respect over de leerkrachten die werkzaam zijn op De Ladder. Als ouder kent u het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht, en kwaadsprekerij/achterklap.